

освітні програми й створити методики, які відповідатимуть новим викликам сучасного світу й майбутнього відновлення країни після війни.

Список використаних джерел

1. Діденко Н.М. Формування риторичної компетентності майбутнього фахівця в умовах дистанційної освіти. *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 10 (15) № С. 121 – 132 URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/6731>
2. Діденко Н.М. Сучасні підходи у викладанні української мови професійного спрямування у закладах вищої освіти. *Moderní aspekty vědy: XL. Díl mezinárodní kolektivní monografie. Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2024. С. 230-244* URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/mono>
3. Концепція безпеки закладів освіти : розпорядження КМУ від 07.04.2023 № 301-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/proskhvalennia-kontseptsiibepeky-zakladiv-osvity-i070423-301>
4. Рассел С., Норвіг П. Штучний інтелект. Сучасний підхід. Том 1. Рішення проблем: знання і міркування. Вільямс, 2021. 706 с.

***Жовнір Світлана Михайлівна,**
кандидат географічних наук,
старший науковий співробітник відділу соціоекономіки праці;
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА НАПРЯМКИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ

Захист суверенітету і територіальної цілісності України в умовах воєнного стану й масштабна відбудова та реконструкція країни у післявоєнний період потребують значного фінансово-економічного і людського потенціалу. Російська агресія щоденно призводить до нових демографічних, соціально-економічних втрат, збитків докільню та інших негативних наслідків.

Внаслідок безпрецедентних масштабів скорочення чисельності наявного населення через воєнні дії, масовий виїзд за кордон у пошуку тимчасового захисту, насильницького переміщення на територію країни-агресора, а також збільшення інвалідизації осіб у працездатному віці, поширення практики дострокового виходу на пенсію та інших факторів, істотно посилюються ризики та загрози людському потенціалу країни, його можливостям забезпечення обороноздатності держави і відбудови національної економіки. Масова трудова еміграція українців до початку повномасштабної війни у поєднанні з

безпрецедентними масштабами виїзду населення за кордон для тимчасового захисту, становить загрозу кадрового дефіциту для національного ринку праці.

Схвалена Кабінетом Міністрів України 30 вересня 2024 р. Стратегія демографічного розвитку України на період до 2040 року [1] одними з ключових проявів негативних демографічних тенденцій визначає масштабну зовнішню міграцію і масові вимушені переміщення населення в межах України.

За даними агентства ООН у справах біженців (УВКБ ООН), у вересні 2024 р. у світі налічувалось понад 6,7 млн осіб, які виїхали з України після повномасштабного вторгнення, з них близько 6,15 млн осіб зафіксовано в країнах Європи [2]. За інформацією Євростату, станом на 31 серпня 2024 р. близько 4,16 млн осіб, які залишили Україну через війну, отримали статус тимчасового захисту в країнах ЄС, що дає громадянам право доступу до ринку праці, освіти, охорони здоров'я та житла в приймаючих країнах [3]. При цьому до 60% тих, які залишили Україну, працездатного віку.

За результатами 17 раунду Опитування загального населення (GPS), проведеного Міжнародною організацією з міграції з 13 липня по 12 серпня 2024 р. [4], фактична чисельність внутрішньо переміщених осіб в Україні оцінюється у майже 3,7 млн осіб, майже 4,4 млн осіб повернулись до свого звичного місця проживання. Від початку повномасштабного вторгнення 9% внутрішньо переміщених осіб принаймні два тижні провели за кордоном у пошуку тимчасового захисту. Активізація міграційних процесів в межах країни призвела до значних територіальних диспропорцій в розподілі населення, розбалансування регіональних ринків праці, погіршення доступності базових послуг, ускладнення статистичного обліку через відсутність достовірних даних про чисельність і структуру населення, а також його високу мобільність.

Очікуване погіршення безпекової та соціально-економічної ситуації в Україні стимулюватимуть подальший виїзд українських громадян за межі держави. *До основних чинників-стимуляторів можна віднести, зокрема:*

- розширення зони ураження російськими балістичними ракетами і керованими авіабомбами внаслідок збільшення дальності їхнього польоту;
- зниження доходів і рівня життя населення внаслідок запровадження мораторію на підвищення основних державних соціальних стандартів і гарантій на фоні прискорення інфляції і значного підвищення податків.

Серед основних причин неповернення громадян України, які виїхали раніше:

- продовження військових дій, втрата житла, доходів в Україні;
- реалізація попередніх намірів влаштувати життя за кордоном;
- достатньо швидка інтеграція у приймаючі суспільства, успішне облаштування на новому місці, придбання нерухомості, навчання, працевлаштування або започаткування власного бізнесу;
- перспектива заміни статусу тимчасового захисту в країнах ЄС дозволом на постійне проживання в приймаючих країнах.
- активна політика низки приймаючих країн у сфері міграції, притулку, інтеграції та сприяння імміграції необхідних європейському ринку праці

фахівців (заохочення найбільш працездатних громадян залишитись жити та працювати в еміграції, спрощення умов для започаткування бізнесу, проведення політики возз'єднання сімей тощо).

Для забезпечення стійкості функціонування та розвитку держави і суспільства в умовах воєнного стану та в післявоєнний період, є нагальна потреба створення єдиної інформаційної системи міграційного обліку та достовірного банку даних у сфері міграції, удосконалення інформаційного забезпечення, надання актуальної, об'єктивної, надійної та порівняної статистичної інформації у сфері міграції. *У зв'язку з цим серед пріоритетів напрямків мають бути:*

- удосконалення національної системи статистичного обліку міграційних процесів та методологічної бази зі статистики міграцій, якісне удосконалення та розширення джерел інформації;
- розширення завдань органів державної статистики у сфері гармонізації демографічної і соціальної статистики з нормами та стандартами ЄС, а також здійснення співробітництва та обміну статистичною інформацією зі статистичними органами ЄС;
- створення на базі Державної служби статистики інструменту, який надавав би доступ користувачам до наявних наборів даних у сфері міграції через інтерфейс з можливостями візуалізації та аналізу даних.

Вбачаємо за доцільне доручити удосконалення системи збору, обробки та оприлюднення даних з питань міграційного руху населення Державній службі статистики України у співпраці з такими відомствами як Міністерство юстиції, Державна міграційна служба, Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, Міністерство соціальної політики. *В переліку завдань:*

- визначення потреби шляхом проведення фокус-груп з користувачами статистичної інформації;
- удосконалення методології з питань міграційного руху населення в частині обліку і обробки даних зі статистики вимушено переміщених за кордон громадян України і внутрішньо переміщених осіб;
- розробка і внесення змін до методологічних положень державних статистичних спостережень.

В теперішній час перед Україною постає все більше нових викликів. Сучасна модель державної міграційної політики має враховувати ризики та загрози національній безпеці України у сфері міграцій населення в контексті посилення воєнних, епідемічних, природних, техногенних ризиків і загроз.

Для досягнення стратегічних цілей та реалізації завдань, визначених Стратегією демографічного розвитку України на період до 2040 року [1], доцільно вивчати та запроваджувати кращі світові та європейські практики політики у сфері міграції, притулку, інтеграції, управління кордонами, боротьби з нелегальною міграцією та диференційованого підходу до імміграції,

враховуючи національні інтереси в періоди воєнного стану і післявоєнного відновлення країни.

В умовах євроінтеграції розроблення національного інструментарію регулювання міграційних процесів має узгоджуватись з розвитком європейської системи управління у цій сфері. *У цьому контексті основними напрямками розвитку міграційної політики України в умовах євроінтеграції мають бути:*

- забезпечення у відповідних рамках політичного діалогу між Україною та ЄС у питанні формування європейської політики щодо українців, на яких поширюється директива про тимчасовий захист в ЄС;
- приведення законодавства про працю у частині трудової міграції та мобільності працівників у відповідність до міжнародних трудових норм і директив ЄС;
- розширення співпраці з ЄС у сфері захисту прав трудових мігрантів в приймаючих країнах;
- розвиток співробітництва у сфері освіти і мобільності працівників;
- розвиток інституту мобільності (транспортабельності) пенсій в рамках інтеграції України до ЄС, розширення співробітництва та формування узгодженої соціальної політики з європейськими країнами;
- спільне з ЄС запровадження ефективної та превентивної політики щодо боротьби з нелегальною міграцією та торгівлею людьми.

Для України першочерговим завданням є створення соціально-економічних умов для стримування виїзду та повернення українських громадян. Вагомими стимулами реєміграції мають стати забезпечення соціальної безпеки людини, відновлення основних секторів зайнятості, масштабування ефективних стратегій, успішних кейсів та інструментів стимулювання підприємництва, розширення можливостей гідної праці, створення високотехнологічних робочих місць для висококваліфікованої та високооплачуваної робочої сили, розвиток знань і навичок упродовж життя, покращення рівня життєзабезпечення населення, якнайширше залучення і використання політичного і фінансово-економічного потенціалу української діаспори.

Список використаних джерел

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2024 р. № 922-р «Про схвалення Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-2024-%D1%80#n225>
2. Operational Data Portal: Ukraine Refugee Situation. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>
3. Eurostat Statistics Explained: Temporary protection for persons fleeing Ukraine – monthly statistics. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Temporary_protection_for_persons_fleeing_Ukraine_-_monthly_statistics#Where_in_the_EU_did_people_fleeing_Ukraine_go.3F
4. International Organization for Migration (IOM), Sep 30 2024. DTM Україна – Звіт про внутрішнє переміщення населення в Україні – Опитування

загального населення Раунд 17 (Серпень 2024 року). IOM, Ukraine. URL: <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-zvit-pro-vnutrishne-peremischennya-naselennya-v-ukraini-opituvannya-zagalnogo>

*Загородня Ольга Феліксівна,
кандидат філологічних наук,
асистент кафедри іноземних мов, математичних факультетів;
Навчально-науковий інститут філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМ ІТ-СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Англійська мова як мова міжнародного спілкування та передових технологій посідає ключове місце в освітніх програмах підготовки студентів у галузі ІТ-сфери. В епоху цифрового покоління користувачів мовна підготовка майбутніх спеціалістів у галузі комп'ютерних технологій має ряд особливостей, пов'язаних як з особистісними лінгвістичними, так і з соціальними екстралінгвістичними чинниками. Під час пандемії та війни в Україні була пророблена величезна робота переведення навчального процесу в онлайн-простір, що дало поштовх розвитку технологіям дистанційного навчання. Питанню технологій дистанційної освіти студентів ІТ-сфери присвячена робота Кириченко С.В., Овсянко Г.В. [1], які докладно описали ключові методи та технології для вищих навчальних закладів, що допомагають студентам технічних спеціальностей в опануванні іноземними мовами.

У цій роботі розглянемо низку лінгвістичних та екстралінгвістичних чинників та їх вплив на роботу викладача іноземної мови, який працює з майбутніми фахівцями технологій. Першим з особистісних факторів є той, що студенти ІТ-спеціальностей належать до сучасного покоління розвинених та активних користувачів цифрових винаходів. Швидке опанування такими студентами новітніх технологій, у тому числі онлайн-засобів навчання, високий рівень їх самоосвіти, прагнення постійно вдосконалювати навички користування новими платформами та гаджетами, – все це вимагає від викладачів вищого навчального закладу бути на хвилі технологічного розвитку і впроваджувати нові технології у викладання, щоб максимально ефективно реалізовувати задачі занять. Так, у викладанні іноземних мов студентам ІТ-сфери в нагоді стають інтерактивні платформи навчання, такі як, наприклад, English Grammar (<https://www.e-grammar.org/>) для навчання, систематизації та тренування граматичних структур, платформа Twee (<https://app.twee.com/>) для формування інтерактивних вправ на розвиток усіх типів мовної діяльності, платформа British Council (<https://learnenglish.britishcouncil.org/>) для тренування мовних навичок